

SS

2067

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ

BOOK-KEEPING AND ACCOUNTANCY

(Humanities Group)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

(Evening Session)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 90

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ 030 ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।
- (ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।
- (iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।
- (iv) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।
- (v) ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ।
- (vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਗਣਨਯੰਤਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਗਣਨਯੰਤਰ ਪਰੀਖਿਆ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।
- (vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਭਾਗ-ੳ, ਭਾਗ-ਅ, ਭਾਗ-ੲ ਅਤੇ ਭਾਗ-ਸ) ।
- (viii) 1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 6 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 3-5 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

ਭਾਗ-ੳ

1. (i) ਵਿਕਾਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਕੀ ਹੈ ? 1
- (ii) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੀ ਹੈ ? 1
- (iii) ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਧੇ ਨੂੰ ..... ਪੁਨਰਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । 1
- (iv) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਕੀ ਹੈ ? 1
- (v) ਫਰਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਚੀ ਬਾਕੀ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਂਗੇ :
 (ੳ) ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ (ਅ) ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ
 (ੲ) ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ (ਸ) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 1

- (vi) ਬਿੱਲੀ ਸ਼ਾਖ ਕੀ ਹੈ ? 1
- (vii) ਜਾਰੀ ਅੰਸ ਪੂੰਜੀ ਕੀ ਹੈ ? 1
- (viii) DRR ਕੀ ਹੈ ? 1
- (ix) ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ :
 ਤਰਲ ਸੰਪੱਤੀਆਂ = ਚਾਲੂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ - ਸਟਾਕ - ਪੇਸ਼ਗੀ ਖਰਚੇ । 1
- (x) ਨਿਵੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ-ਅ

2. ਦਾਨ ਕੀ ਹੈ ? 2
3. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਾਲ 2015-2016 ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਦਿਓ :
	1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2015	31 ਮਾਰਚ 2016
ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮਿਸ਼ਨ	60,000	40,000
ਬਕਾਇਆ ਕਮਿਸ਼ਨ	40,000	30,000
- ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮਿਸ਼ਨ 2,00,000 ਰੁਪਏ । 2
4. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਮੂਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹਨ ? 2
5. ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ ਤੇ ਗੀਤਾ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 5 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 2 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਅਨੁਪਾਤ ਜਾਂ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2
6. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਕੀ ਹੈ ? 2
7. ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ :
 (ੳ) ਫਰਮ ਦੇ ਵਸੂਲੀ ਖਰਚੇ 6,400 ਰੁਪਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ।
 (ਅ) ਅਲਿਖਤ ਸੰਪੱਤੀ ਤੋਂ 14,000 ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੇ ਗਏ । 2
8. ਚਾਰਟਰਡ ਕੰਪਨੀ ਕੀ ਹੈ ? 2
9. "ਸਧਾਰਨ ਆਕਾਰ ਚਿੱਠਾ" ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 2
10. ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ 2.5 : 1 ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 4,00,000 ਰੁਪਏ ਹਨ । 2
11. 5,80,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲਾ ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ 2,80,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ਨੂੰ 1,40,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ । ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

ਭਾਗ-ੳ

ਗਿਆਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 12 ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 22) :

12. ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਖਰਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4
13. ਅੰਜੂ ਤੇ ਮੰਜੂ ਨੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2015 ਨੂੰ 3,00,000 ਅਤੇ 2,40,000 ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ । ਅੰਜੂ 6,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਤੇ 10% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਅੰਜੂ ਤੇ ਮੰਜੂ ਨੂੰ 4:3 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । 31 ਮਾਰਚ 2016 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਨੇ ਅੰਜੂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1,96,000 ਰੁਪਏ ਲਾਭ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ । ਲਾਭ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ । 4
14. ਫਰਮ ਦਾ ਔਸਤ ਲਾਭ 6,40,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਠੋਸ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 60,00,000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ 16,80,000 ਰੁਪਏ ਹਨ । ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਦਰ 10% ਹੈ । ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਵਿੱਧੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ । 4
15. ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਮੇਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਿਖੋ । 4
16. ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਰਮੇਸ਼ 31 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ । ਉਸਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਤੇ ਸ਼ਾਖ 36,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ 12,000 ਰੁਪਏ ਸਲਾਨਾਂ 5% ਸਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ 31 ਮਾਰਚ 2010 ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੀ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ । 4
17. ਏ.ਬੀ.ਸੀ. ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4:3:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ । ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 3,48,460 ਰੁਪਏ ਸਨ । ਕੁੱਲ ਲੈਣਦਾਰ 46,300 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੱਥਲਾ ਰੋਕੜ 7,840 ਰੁਪਏ ਸੀ । ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 2,89,820 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਖਰਚੇ 3,720 ਰੁਪਏ ਸਨ । ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਬਣਾਓ । 4
18. ਫਰਮ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅੰਤ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 4
19. ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4
20. ਰਾਮ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 1,20,000, 10% ਰਿਣ-ਪੱਤਰ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਮ ਮੁੱਲ ਉੱਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਮ-ਮੁੱਲ ਉੱਪਰ ਵਿਮੋਚਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ । ਅਦਾਇਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਾਲ 70 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉੱਪਰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਧੰਨਰਾਸ਼ੀ । ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਸਾਰੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਡ ਹੋਏ ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰੀ ਧੰਨਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ । ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । 4

21. 31 ਮਾਰਚ 2015, ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਪਰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ ਬਣਾਓ :

4

	31st ਮਾਰਚ, 2015	31 ਮਾਰਚ, 2014
ਕਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 300%	ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 200%
ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਹੋਰ ਖਰਚੇ	36,00,000 ਰੁਪਏ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 20%	30,00,000 ਰੁਪਏ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 10%
ਕਰ	50%	50%

22. ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ ।

4

ਭਾਗ-ਸ

23. ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 31 ਮਾਰਚ, 2016 ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਖਾਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ।

6

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਖਾਤਾ
(31 ਮਾਰਚ, 2016 ਵਾਸਤੇ)

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	ਰਕਮ	ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਰਕਮ
To Subscriptions	22,000	By Salary	4,400
To Interest on Investments	200	By Rent	2,200
		By Postage	200
		By Telephone charges	400
		By Printing and Stationary	600
		By Furniture	4,000
		By Investments	8,000
		By Cash in hand	200
		By Cash at Bank	2,200
	22,200		22,200

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ :

- ਬਕਾਇਆ ਤਨਖਾਹ 400 ਰੁਪਏ
- ਲੈਣਯੋਗ ਚੰਦਾ 800 ਰੁਪਏ
- ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਘਿਸਾਈ ਦੀ ਦਰ 10%
- ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਇਆ 200 ਰੁਪਏ

ਆਮਦਨ ਖਰਚ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਵਿਸਤਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲਿਖੋ ।

6

(5)

24. ਰਾਮ, ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3:1:1 ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ :

6

ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ (ਮਾਰਚ 31, 2016 ਨੂੰ)

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	ਰਕਮ	ਸੰਪਤੀਆਂ	ਰਕਮ
ਲੈਣਦਾਰ	90,000	ਬੈਂਕ	31,000
ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਬਿਲ	30,000	ਦੇਣਦਾਰ 70,000	
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		(-) ਵਿਵਸਥਾ <u>2,000</u>	68,000
ਰਾਮ	1,50,000	ਸਟਾਕ	80,000
ਸ਼ਾਮ	1,00,000	ਇਮਾਰਤ	2,70,000
ਹਰਨਾਮ	99,000	ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	20,000
	4,69,000		4,69,000

ਸ਼ਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਈ

- ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ 10% ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- 10,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਬਕਾਇਆ ਖੜਾ ਰਿਪੈਅਰ; ਦਾ ਬਿੱਲ 2,000 ਰੁਪਏ ਹੈ।
- ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆ ਲਈ 10% ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇਣਦਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।
- ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਮੁੱਲ 75,000 ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।
- ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 20,000 ਨਗਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਉਸਦੇ ਰਿਣ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ, ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

XY ਅਤੇ Z ਆਪਸ ਵਿੱਚ 3:2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ 2:2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ 31, 2016 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਪੂੰਜੀ :		ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮ	50,000
X	1,00,000	ਸਟਾਕ	50,000
Y	80,000	ਦੇਣਦਾਰ 50,000	
Z	40,000	(-) ਵਿਵਸਥਾ <u>4,000</u>	46,000
ਸਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	60,000	ਨਿਵੇਸ਼	54,000
ਲੈਣਦਾਰ	50,000	ਮਸ਼ੀਨਰੀ	1,00,000
ਬਕਾਇਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ	10,000	ਸ਼ਾਮ	40,000
	3,40,000		3,40,000

ਇਸ ਦਿਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ :

- ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ 20%;

- (ii) ਡੂਬਤ ਰਿਣ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮੀ ;
- (iii) ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਲ 62,000 ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ
- (iv) ਅਣਦਰਜ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 3,000 ਰੁਪਏ ;
- (v) ਸ਼ਾਖ ਵਿੱਚ 15% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਪੂਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਤ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

25. ਗੁਪਤਾ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 10 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 35,000 ਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਮੰਗੇ : 6

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਉੱਪਰ	₹ 5 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉੱਪਰ	₹ 3 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼
ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਮੰਗ ਉੱਪਰ	ਬਕਾਇਆ

ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ 50,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰਚਲਕਾਂ ਨੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

- (i) 8,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।
- (ii) ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਅੰਸ਼ ਬਾਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ।
- (iii) ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਧੰਨ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਗਗਨ ਜਿਸ ਨੇ 600 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਮੰਗ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜਬਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

ਰਾਖੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 400 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਮੰਗ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ । ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

ਇਹਨਾਂ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 800 ਅੰਸ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖੀ ਦੇ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ ।

26. ਨਿਮਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ :

6

ਇਕਵਿਟੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	31.03.2015	31.03.2016
ਸਧਾਰਣ ਅੰਸ ਪੂੰਜੀ	4,00,000	4,00,000
ਆਮ ਰਿਜ਼ਰਵ	.....	48,000
ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	(16,000)	1,20,000
12% ਕਰਜ਼ਾ-ਪੱਤਰ	2,00,000	2,70,000
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	1,24,000	1,36,000
	7,08,000	9,74,000
ਸੰਪਤੀਆਂ	31.03.2015	31.03.2016
ਮਸ਼ੀਨਰੀ	3,20,000	2,90,000
ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ	60,000	50,000
	2,60,000	2,40,000
ਸਟਾਕ	1,60,000	1,22,000
ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	58,000	80,000
ਮੁਦਰਾ ਬਜ਼ਾਰ	30,000	44,000
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰੋਕੜ	2,00,000	4,88,000
	7,08,000	9,74,000

ਹੇਰ ਜਾਣਕਾਰੀ :

- ਕਰਜ਼ਾ-ਪੱਤਰ ਤੇ ਵਿਆਜ 28,200 ₹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।
- ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 40,000 ₹ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।
- 80,000 ₹ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਇਸ ਉੱਪਰ ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ 36,000 ₹) 10,000 ₹ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।

ਜਾਂ

ਸੁਧ ਵਿਕਰੀ	1,80,00,000	ਇਕਉੱਟੀ	30,00,000
ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ	1,20,00,000	ਕਰਜ਼ ਪੱਤਰ	15,00,000
ਚਾਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ	36,00,000	ਕਰਜ਼	7,50,000
ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	12,00,000		

ਗਿਆਤ ਕਰੋ :

- ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ
- ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਆਵਰਤ ਅਨੁਪਾਤ
- ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ।

6